

تدبیری در قرآن

نویسنده:

مها رفیعی

انتشارات فارابی

سرشناسه	: رفیعی، مهسا، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: تدبری در قرآن/نویسنده مهسا رفیعی.
مشخصات نشر	: تهران: فارابی: دانش پرور ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	: ۱۳۲ص.
شابک	: 978-964-9957-23-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قرآن--بررسی و شناخت
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ت۴ ۷/۴/۴ BP۶۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره ثبت کتابخانه ملی	: ۳۴۲۱۵۵۱

کتابخانه ملی ایران

آدرس: خیابان انقلاب، مقابل دیرخانه دانشگاه تهران، بازارچه کتاب، پلاک ۱۵ تلفن: ۶۶۴۱۳۵۳۹

نام کتاب: تدبری در قرآن

نویسنده: مهسا رفیعی

ناشر: فارابی

ناشر همکار: دانش پرور

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۵۷-۲۳-۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	بخش اول / ظهور وحی قرآن
۱۲	مقدمه
۱۳	آغاز ظهور وحی و آیات نخستین
۱۴	شان اول
۱۴	پیام و فضیلت سوره
۱۵	نزول قرآن
۱۷	شب قدر
۱۷	فضیلت تلاوت سوره قدر
۱۹	بخش دوم / معجزات قرآن
۲۰	معجزات قرآن:
۲۱	رخداد اسراء و معراج
۲۳	سفارش پیغمبر(ص) در مورد روز قیامت و ندای سرور
۲۵	بهترین نعمت‌های دنیا
۲۶	قرآن و حیات بشر
۲۸	تحدی با قرآن
۳۰	نظریه در مورد ترتیب سوره‌های قرآن کریم

بخش سوم / شأن نزول سوره‌های قرآنی و خواص آنها ۳۳

سوره توحید ۳۴

شأن نزول ۳۴

پیام سوره ۳۴

فضیلت تلاوت سوره ۳۵

سوره ماعون ۳۶

شأن نزول ۳۶

پیام سوره ۳۷

فضیلت تلاوت سوره ۳۷

سوره کوثر ۳۷

شأن نزول ۳۷

پیام سوره ۳۸

فضیلت تلاوت سوره ۳۸

سوره ماعون ۳۹

شأن نزول ۳۹

پند سوره ۴۰

فضیلت تلاوت سوره ۴۰

سوره ناس ۴۱

شأن نزول ۴۱

۴۱	پند سوره و فضیلت قرائت آن
۴۳	سوره فلق
۴۳	پند سوره
۴۳	فضیلت تلاوت سوره
۴۴	سوره مسد
۴۴	پند سوره
۴۵	فضیلت تلاوت این سوره
۴۵	سوره ناس
۴۶	پند سوره
۴۶	فضیلت تلاوت سوره
۴۶	سوره قریش
۴۷	شان نزول
۴۷	فضیلت تلاوت این سوره
۴۷	سوره فیل
۴۸	شان نزول
۴۸	فضیلت تلاوت این سوره
۴۹	سوره همزه
۴۹	شان نزول
۵۰	فضیلت تلاوت این سوره

۵۰	سوره عصر
۵۱	فضیلت تلاوت سوره
۵۱	سوره تکاثر
۵۲	شأن نزول
۵۲	پند سوره
۵۲	فضیلت تلاوت سوره
۵۳	بخش چهارم راهنمای انسان با قرآن
۵۴	چرا قرآن بخوانیم؟
۵۷	توبه و زمان آن
۵۹	عهد خدا و عهد بنده
۶۱	خدا دشمن کافران است
۶۱	سحر و جادو
۶۴	انسان‌ها در پرستش خدا سه دسته‌اند
۶۵	شاهدان روز رستاخیز
۶۶	کعبه
۶۷	تغییر قبله
۶۸	چگونه به خدا بیندیشیم
۷۳	ترس
۷۴	نماز

صبر.....	۷۷
خدا و شیطان.....	۸۰
مرگ آخرین روز زندگی نیست.....	۸۵
شگفتی‌های دعا.....	۸۹
تفکر.....	۹۱
از خدا پرسیدم به خداشناسی برسیم.....	۹۶
بخش پنجم ازدواج و عشق.....	۱۰۱
ازدواج.....	۱۰۲
سفارشات ائمه معصومین (ع) و پیامبر (ص) به امر ازدواج.....	۱۰۷
زمان ازدواج.....	۱۰۹
عشق مادرانه و عشق همسرانه.....	۱۱۱
عشق عبد و معبود.....	۱۱۴
معیارهای ازدواج و اهمیت دادن به همسر فرزندان.....	۱۱۶
چطور خود را اصلاح کنیم.....	۱۲۳
چه عواملی باعث دوری فرزندان از خانواده‌هایشان می‌شود.....	۱۲۸
منابع:	۱۳۲

مقدمه

«الحمد لله و له الثناء بحقیقتہ و الصلاة و السلام علی رسولہ محمد

خیر خلیفہ و آلہ الطاہرین و اہل بیتہ و عترتہ»

وردگارا سزاوار می‌دانم که در آغاز سخن، زبان به سپاس بگشایم. چگونه از خداوند و ستایشش بگذرم، در حالی که در دریای بیکران نعمت غوطه‌ورم و هر چه با دیده دل می‌نگرم فضل و کرمش را می‌یابم.

در این کتاب که به آری حق نوشته شده است و پیش روی شما خوانندگان عزیز قرار دارد، نوشتن شده است که نگاهمان را به مصحف عزیز، قرآن تغییر دهیم، با خلوص نیت و با چشم دل به آن بنگریم، و درموردش تأمل کنیم. همچنین این کتاب آسمانی را فقط برای بهر کسی که عزیزانمان در دست نگیریم و در آن، چنان ننگریم که گویی صرفاً کتابی عربی است که عوام نمی‌توانند بفهمند؛ زیرا قرآن برای فهم همگان نازل شده و با وجود تفاسیر و تفسیرها، این کار آسان‌تر است. در اثری که پیش روی شماست، به موضوعات زیر پرداخته شده است: شأن نزول بعضی از سوره‌ها؛ اینکه قرآن چقدر می‌تواند در زندگی بشر تأثیر داشته باشد؛ چرا این کتاب بهترین راهنما برای انسان‌ها قرار گرفته است و چرا کمتر به آن توجه و معنای قرآن توجه می‌شود؛ آیات عظیم این کتاب آسمانی که بخشی از تار و پود دین را در خود دارند چه می‌خواهند به ما بیاموزند؛ و درنهایت، موضوع تالیف کتابی که در قرآن کریم سفارش فراوان شده است و انسان‌ها نباید از آن اجتناب کنند. خوانان امروز به سبب فشارهای اقتصادی به ازدواج تن نمی‌دهند و این باعث آزدگی خاطر است، بالاینکه قرآن درمورد این امر مقدس بسیار توصیه کرده و فرموده است: با

ازدواج رزق و روزی افزون می گردد و نیز: فرزندان و زنان خود را از ترس فقر و گرسنگی مکشید که من روزی دهنده هستم، همچنان که به دیگر موجودات روزی می دهم.

در کتاب حاضر، در این خصوص بیان کرده ایم که چگونه مسیر زندگی مان را در مسیر راه قرآن قرار دهیم.

آغاز ظهور وحی و آیات نخستین

اولین آیه وحی که بر حضرت محمد(ص) نازل شد، پنج آیه اول سوره علق بود که با وجود امی بودن پیامبر(ص) این آیات بر ایشان نازل شد. رسول اکرم(ص)، پیش از بعثت، در هر سال روزی دو یا سه ماههایی را در غار حراء^۱ خلوت می کرد و به عبادت و تفکر می پرداخت. چون به چهل سالگی رسید، در همان حالی که به عبادت و تفکر مشغول بود - بنا به روایات - در شب یا روز هفدهم رمضان - در خلوتگاهش نور تابانی را دید و ندایی را شنید که می گفت: «ای محمد، بخوان!» پیامبر(ص) فرمود: من خواندن نتوانم. جبرئیل را در آنوش گرفت و فشرد، و بار دیگر گفت: «بخوان!». پیامبر(ص) باز هم همان جبرئیل را فرا کرد و بار سوم جبرئیل گفت:

۱- امی بودن: به معنی درس نخوانده یا فردی است که به همان حالتی که از مادر زائیده شده، بی سواد می ماند. در زمان ظهور اسلام، در میان قریش، هفده نفر توانایی خواندن و نوشتن را داشتند و در مدینه، از دوازده نفر موس و خزرج، یازده نفر این مهارت را داشتند.

۲- غار حراء: قله کوه مخروطی شکلی نزدیک مکه است که مدت اقامت حضرت(ص) در هر بار کمتر از سه روز نبوده و گاه از یک ماه بیشتر بوده است. ایشان برای مدت اقامتش آب و نان با خود برمی داشت و در برابر قدرت و عظمتی که در جهان تجلی نموده است تفکر می نمود.

«اقرا باسم ربك الذی خلق: بخوان به نام پروردگارت؛ همان که آفرید».

«خلق الانسان من علق: آدمی را از خون بسته‌ای آفرید».

«اقرا و ربك الاكرم: بخوان و پروردگارت کریم‌ترین است».

الذی علم بالقلم: همان که به وسیله قلم آموخت».

شان نزول

این سوره از ظمیر وحی و نخستین آیات وحی بود که با وجود امی بودن پیامبر(ص) برای قرائت بر آدمیان، در غار حراء توسط جبرئیل بر ایشان نازل شد. آیات این سوره به سبب پروردگار و خلقت انسان اشاره دارند و نشان‌دهنده آنند با آنکه فرستاده خداوند خواندن و نوشتن نمی‌دانست، با عنایت ایزد منان برای راهنمایی بشر، قدرت قلم را آموخت. خداوند انسان هنر نویسندگی داده و به او چیزهایی را از راه لطف و کرم خود آموخت که در این سوره از آن به «قلم» یاد کرده است.

پیام و فضیلت سوره

این سوره، قرائت و تلاوت را دستور می‌دهد و می‌گوید همان خدایی که به وسیله قلم انسان را تعلیم داد و به او آنچه را نمی‌دانست آموخت، قادر است به بنده‌ای درس‌نخوانده همچون پیامبر(ص) قرائت و تلاوت را بیاموزد.

۱. خداوند در این سوره به این نکته اشاره دارد که انسان را از «کل» جان کرده است (خلق الانسان من علق) و مبدأ آفرینش انسان را همین موجود ناچیز می‌شمرد تا قدرت عظیم پروردگار روشن شود که از موجودی چنان

بی‌ارزش، مخلوقی چنین ارزشمند آفریده است. بدیهی است خدایی که این مخلوق عجیب را از «گل چسبنده» به‌وجود آورده، شایسته هرگونه ستایش است.

۲. در این سوره به پیامبر(ص) گفته شده است «به پروردگار سجده نما تا تقرب جویی، که بازگشت همه به سوی اوست». ایشان نیز در این باره فرموده است: «نزدیک‌ترین حالت بنده به خداوند زمانی است که در سجده باشد». از امام صادق(ع) نقل است: هرکس که در روز یا شب سوره «اقرا باسم ربک» را بخواند، اگر به نماز یا روز بمیرد، شهید از دنیا رفته است، خداوند او را در صف شهیدان جای می‌دهد، در قیامت نیز همچون کسی است که با شمشیر در راه خدا همراه پیامبر خدا(ص) بهشت کرده است».

نزول قرآن

قرآن کریم در چه شبی بر پیامبر(ص) نازل شده است و فضیلت آن شب چیست؟

همانطور که در آیاتی از کلام‌الله در سوره مبارکه نجم آمده است، قرآن کریم در شب پرخیز و برکت قدر نازل شده است: «ما قرآن را در شب قدر نازل فرستادیم؛ در این شب مقدس که سرتاسر نور و رحمت است و شیطان در غیاب است». خداوند متعال در سوره بقره آیه ۱۸۵ نیز می‌فرماید: «شهر رمضان المبارک فیهِ نزل القرآن: قرآن مجید در ماه مبارک رمضان نازل شده است». با توجه به این آیات معلوم می‌شود که شب قدر در ماه رمضان است؛ ماهی که در آن قرآن نازل شده است.

قرآن کریم کتابی آسمانی و بهترین راهنمای بشر، و کتابی جهانی و همیشگی

است. قرآن که وحی آسمانی است، نه مولود فکر بشری، در این شب مقدس نازل شد که برای تمامی انسان‌ها راهنمای بزرگی باشد تا از سرگذشت و حالات مختلفی که در گذشته رخ داده عبرت بگیرند، به تجربه‌ای که آنها را با دگرگونی‌های زمان می‌کند دست یابند، و از زیان‌هایی که گذشتگان بدانها مبتلا شده‌اند مصون بمانند. چنانکه خداوند متعال می‌فرماید: «در قرآن تدبیر کنید که ما آن را برای هدایت شما فراهم فرستاده‌ایم».

در این خصوص در آیه ۱۱۱ سوره یوسف آمده است: «لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ» و سبب است آنان برای صاحبان اندیشه عبرتی است. این داستان‌ها دروغین نبوده‌اند بلکه وحی آسمان است، با آنچه پیش روی او (از کتاب آسمانی پیشین) قرار دارد همان‌گونه است. شرح هر چیزی است (که پایه سعادت انسان به‌شمار می‌رود)، و هدایت و راهنمایی است برای گروهی که ایمان آورده‌اند.

قرآن کریم نکات سودمندی از زندگی انسانی که صلاحیت «الگو و اسوه شدن» را دارند مطرح و بدین ترتیب تصریح می‌کند که «آنها را اسوه قرار می‌دهند»؛ از جمله آنکه درباره رسول اکرم (ص) و حضرت ابراهیم (ع) می‌فرماید:

«لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ:

قطعاً برای شما در اقتدا به رسول خدا (ص) سرمشقی زیاده‌است» (احزاب: ۲۱)

«قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ:

قطعاً برای شما در (پیروزی از) ابراهیم و پیروان او سرمشقی زیاده‌است».

(ممتحنه: ۴)

در آیات قرآن کریم به راه و رسم زندگی فطری انسان اشاره شده است.